

ЛІНІЇ В СТРУКТУРІ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Подано узагальнення наукової думки щодо лінійного розведення в молочно-м'ясотарстві. Установлено, що лінії створюють внутрішню структуру породи, запобігають безсистемному родинному спаровуванню. Розведення за лініями сприяє цілеспрямованому удосконаленню господарьки корисних ознак груп тварин на основі використання системи добору і підбору.

Лінія, родовід, добір, підбір, генотип, інбридинг

Матеріал і методика досліджень. Науково-дослідна робота і селекційний процес при створенні типів та ліній здійснювались у племінних господарствах зони західного регіону. У племінних заводах і племрепродукторах застосовувався в основному метод видатнішої лінійної підбору на видатних плідників. Для подальшого якісного удосконалення споріднених груп і ліній використовувалось чистопородне розведення при гомогенному підборі в помірних і віддалених ступенях III—III, III—IV, IV—III, IV—V інбридінгу, а в окремих випадках (з метою одержання нових лідерів-продовжувачів ліній) і більш тісний — II—II, II—I. Для внесення в лінію бажаних змін за селекційними ознаками і послаблення консерватизму спадковості застосовувалось кросування споріднених груп і ліній з метою їхнього збагачення. Основою при цьому є селекція на бугайів-лідерів.

Результати досліджень. Лінійне розведення — це вища форма селекційно-племінної роботи. Розведення за лініями доцільне, необхідне і корисне в чистопородних стадах на тваринах із стійкою спадковістю, високою пренотентністю, відмінним родоводом, де в ряді поколінь застосовується однорідний підбір.

Лінійне розведення необхідно застосовувати і при схрещуванні споріднених порід, якщо воно спрямоване на виведення нової породи чи поліпшення спадковості існуючої, шляхом використання цінних чистопородних плідників.

© Т.Я. Бобрушко, М.М. Колта,
В.В. Гуменюк, Л.М. Куліш, 2005

Лінія — цінна група племінних тварин, яка походить від одного або декількох видатних родоначальників, різниться характерною якісною своєрідністю і є основною структурною одиницею породи [1, 2].

Розведення за лініями — це комплекс зоотехнічних заходів, спрямованих на поліпшення, закріплення і подальше вдосконалення господарськи корисних ознак груп тварин на основі використання системи добору й підбору видатного плідника-лідера та його найбільш цінного потомства в ряді поколінь [3].

Безпосередня робота з конкретною лінією розпочинається після оцінки дочірнього потомства бугая і виявлення його як препо-тентного. Без оцінки тварин щодо потомства не може бути розведення за лініями. При цьому враховують не тільки середні показники потомства, але й ступінь його однорідності. Чим однорідніше потомство плідника, тим вища його препо-тентність і відповідно ймовірність збереження його племінних якостей у наступних поколіннях [4, 5].

Лінії створюють внутрішню структуру породи, запобігають безсистемному родинному спаровуванню. Хоча на початкових етапах формування лінії з метою можливості закріплення в породі цінного генотипу видатного плідника застосовують близькі ступені інбридингу, але з чітко обґрунтованим підходом.

Виведення й удосконалення ліній — завдання племзаводів. І тут цінність для селекції представляють заводські лінії.

У західному регіоні метод лінійного розведення застосовувався протягом тривалого періоду при удосконаленні планових порід великої рогатої худоби.

Так було створено лінії чорно-рябої худоби Кипариса 633 ЛВГ-62 з продуктивністю 4936 кг молока, 4,11% жиру; Атлета 4098 ЛВЧП-379 (продуктивність 511 корів за ряд лактацій — 5008 кг, жирність 3,7%) і Футо ЛВГ-72 — Зеніта ЛВЧП-427 — відповідно 504–5019–3,78%, а за III лактацію — 6110 кг і 3,78%. За даними продуктивності, корови селекційної групи вказаних ліній перевищували стандарт породи у всіх лактаціях в середньому на 60–65%.

При створенні західного внутріпорідного типу української чорно-рябої молочної породи здійснювали оцінку бугаїв голштинських ліній і закладали лінії власної селекції. Так з лінії Фонд Мета 1392858 було оцінено 19 синів видатного бугая Метта 168. У племзаводі “Селекціонер” його дочки (n=168) за I лактацію мали продуктивність 4305 кг молока і 3,8% жиру. З лінії Бутмейкера 1450228

оцінено бугая Куранта 1051 і 12 його синів. Дочки Куранта 1051 в “Селекціонері” мали продуктивність I—38—4416—4,04. Від бугая Президента 3018 (лінія Елевейшна 1491007) отримано 13 синів, а його дочки в “Селекціонері” мали продуктивність III—22—5319—3,81. Найбільше синів (33 гол.) було отримано від бугая Космонавта 3009 з лінії Чіфа 1427381. Його дочки у племзаводах “Радехівський” і “Правда” мали продуктивність понад 5 тис. кг молока і вміст жиру 3,85—3,96%.

Кращі з оцінених бугаїв широко використовувалися в стадах племзаводів і племрепродукторів зони, а на бугая Космонавта 3009 здійснено закладання лінії.

На всіх етапах виведення лінії обов'язкова оцінка бугаїв за якістю потомства, жорсткий добір племінного матеріалу, індивідуальний підбір, застосування інбридингу на тварин з високою племінною цінністю [6]. Останнім часом усіх цих вимог дотримуватися дуже важко, тому й метод лінійного розведення у скотарстві стає обмеженим.

Висновки. 1. Лінії створюють внутрішню структуру породи, запобігають безсистемному родинному спаровуванню, особливо цінними для селекції є заводські лінії.

2. Оцінка за лініями забезпечує планомірне використання племінних тварин при удосконаленні порід і типів.

1. *Бегучев А.П., Безенко Т.И., Голосов В.А. и др.* Скотоводство / Под ред. Л.К. Эрнста и др. — М.: Колос, 1984. — С. 134—181.

2. *Кравченко Н.А.* Разведение сельскохозяйственных животных. — М.: Колос, 1973 — С. 366—398.

3. *Розведення сільськогосподарських тварин з основами спеціальної зоотехнії / Т.В. Засуха, М.В. Зубець, Й.З. Сірацький та ін.* — К.: Аграрна наука, 1999. — С. 116—130.

4. *Кисловский Д.А.* Избранные сочинения. — М.: Колос, 1965. — С. 232—301.

5. *Самусенко А.І.* Виведення високопродуктивних ліній і родин у скотарстві. — К.: Урожай, 1971. — С. 72.

6. *Басовський М.З., Буркат В.П., Зубець М.В.* Племінна робота: Довідник. — К.: Асоціація “Україна”, 1995. — 435 с.

ЛІНІЙНИЙ В СТРУКТУРІ ЧЕРНО-ПЕСТРОЇ ПОРОДИ ЗАПАДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ. Т.Я. Бобрушко, М.Н. Колта, В.В. Гуменюк, Л.Н. Кулиш

Представлена обобщенная научная информация относительно разведения по линиям в молочном скотоводстве. Установлено, что линии создают внутреннюю структуру породы, препятствуют бессистемному родственному разведению. Разведение по линиям способствует целенаправленному совершенствованию хозяйственно-полезных качеств группы животных на основании использования системы отбора и подбора.

Линия, родоход, добор, подбор, генотип, инбридинг

LINES IN FRAME OF BLACK — MOTLEY BREED (RACE) OF THE WESTERN REGION OF UKRAINE. T.J. Bobrushko, M.N. Kolta, V.V. Gumenjuk, L.N. Kulish

The generalized scientific information concerning delution on lines of lactic cattle breeding is submitted. It is fixed, that lines levelop the intrinsic frame of breed (race), interfere unsystematic with close breeding. Breeding of lines promotes targeted perfection of farming-valuable qualities animal groups on the grounds of use the system of selection and picking.

The Line, pedigree, selection, genotype, inbreeding

УДК 636.2.082.12

Г.П. БОНДАРЕНКО

Луганський національний аграрний університет

ВПЛИВ ЛІНІЙНОЇ НАЛЕЖНОСТІ НА МОЛОЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Досліджено показники молочної продуктивності корів української чорно-рябої молочної породи різних ліній, що належать ВАТ "Племінний завод "Більшовик" Донецької області. За результатами дисперсійного аналізу виявлено достовірний вплив лінійної належності на молочну продуктивність.

Українська чорно-ряба молочна порода, молочна продуктивність, розведення за лініями, дисперсійний аналіз

Значним селекційним досягненням вітчизняних вчених і практиків є створення й апробація української чорно-рябої молочної породи. Цілеспрямоване конструювання розгалуженої і водночас раціональної внутріпородної структури значною мірою зумовлює прогресивний розвиток породи [1]. Нині близько 70% поголів'я

© Г.П. Бондаренко, 2005

Розведення і генетика тварин. 2005. Вип. 38